

יוחנן (יוחקה) גרינבאום ז"ל

בן רות ואלפרד ז"ל

נולד: בחנוכה כ"ו כסלו התר"צ - 28/12/1929
 עלה ארצה מגרמניה - 1935
 נפטר: ער"ש, ט"ז שבט התשס"א - 09/02/2001

לפני כ-72 שנים נולד בגרמניה לרות וד"ר אלפרד גרינבאום, בן גדול ויפה. הם קראו לו יוחנן, וכולם קראו לו בחיבה יוחקה.

המצב בגרמניה הלך והורע במיוחד לגבי היהודים. מתוך דאגה למשפחה הגיעו כולם ויוחנן יוחקה הפעוט לארץ. כאן החל יוחקה את לימודיו, התערותו וקליטתו בארץ והיה כצבר לכל דבר (חוץ מהנימוסים ה"ייקיים" שלא היו אופניניים לצברים ילידי הארץ). הוא למד והלך לתנועת נוער עם החברה ל"השומר הצעיר", המשיך את לימודיו בביה"ס החקלאי-תיכוני "מקווה ישראל". כאשר סיים את לימודיו, המשיך בדרך העבודה וההגנה בהכשרת הפלמ"ח. ההכשרה נקראה להלחם ולהגן על אזרחי המדינה שבדרך. הידיעה המשמחת על הקמת המדינה בה' באייר תשי"ח מוצאת אותו בהיותו בגדוד ה-1 של הפלמ"ח הפורץ את הדרך לירושלים הנצורה. זמן לשמוח - אין כמובן, כי הוא וחבריו נלחמים....
 בתום הקרבות הם עולים להתיישבות ובונים את ביתם וקיבוצם יפתח שבמרומי הגליל.

שנים מעטות אחר כך מופיעה בקבוץ הצעיר יפתח, נטע ענבי הגיגיית מהקיבוץ הותיק אשדות יעקב, היא משרתת שם בנח"ל. האהבה בין נטע ליוחקה פורחת, והוא עוזב את חבריו הטובים למען האהבה הגדולה והנצחית לנטע. הולך אחריה ומגיע לאשדות יעקב אחוד.
 יוחקה מתחיל לעבוד כנהג משאית, אך עד מהרה מזעיקים אותו, בוגר ביה"ס החקלאי, לעזור להציל את "חוות דושן" אשר באחריות הקבוץ (חוץ מ"ייצור ופיתוח").

נטע לומדת בסמינר למורים בין לבין הם מגדלים באהבה ודאגה את ארבעת ילדיהם: דלית ומיכל הבנות הגדולות נעם ועידן הבנים הצעירים.
 באשדות אוהבים את יוחקה הענק השקט, העדין וטוב הלב, מכירים בערכו וביכולותיו ושולחים אותו ללמוד במדרשת רופין, כדי שיהיה מרכז משק. מכינים את הדור השני לשאת בעול ניהול הקיבוץ.

לאחר לימודיו הוא חוזר לאספסת - יותר נכון לשטחי החצילים והעגבניות הפלפלים ותפוחי האדמה בדושן.

"מלחמת ההתשה" (1968-1970) עם המיקושים הנוראים וההפגזות היום יומיות. חגי-הגיס, אח של נטע נהרג במיקוש בשדות דושן.
 ויוחקה עם הכאב הפרטי, צריך להמשיך ולנהל, הוא נבחר למרכז משק (פעם 1) והוא גם מפקד האזור (מא"ז) הדואג לכל החברים והילדים ביחד עם אלתר אופיר הרב"ש, שהמקלטים יהיו מסודרים, מערכת כריזה, כדי שלא יקרה עוד אסון. קשה היום להבין איך היה אז? מה היה? מה לא היה? ואיך לשרוד ולשמור על החיים בימים הקשים ההם...

פעמיים נבחר יוח'קה לכהונת מרכז המשק. וגם לוועדת חברה, ולועדה הכלכלית, לוועדת המינויים ולועדת מיתאר.
בתקופה שהיה אחראי על חלוקת המים לשדות ולמטעים, עברו משיטת ההשקיה בהצפה שהיתה מקובלת בעמק הירדן למערכת השקיה סגורה אלקטרונית, שאליה מחוברות טפטפות או ממטרות בהתאם לגידול. ויוח'קה מתרוצץ עם הגיף של המים מלפני עלות השחר, וגם מאוחר בלילה, כי לפעמים יש גם צינורות שלא עומדים בלחץ....

כל זאת בהמון מרץ ובשקט. הוא עובד המון שעות ואוהב את נטע ומשפחתו המצומצמת והרחבה. הוא כותב לעלון ואומר דבריו באסיפות הקיבוץ, ביושר ובאחריות.

ובמשך כל אותן השנים, תוך כדי עבודה ואחריות לבטחוננו, יוח'קה הוא הנציג הישראלי בוועדה המשותפת של ישראל – ירדן בעניין חלוקת מי הירמוך (לפי תוכנית ג'ונסטון). בשקט ובעדינות הוא רוקם יחסים אישיים מצויינים עם הירדנים. למרות שלמסתכל מן הצד, זה דבר שלא יעלה על הדעת, איך אפשר? כשהירדנים בונים סכר על הירמוך ורוצים להטות את מי הירמוך, יוח'קה דואג כל הזמן לענייני המים של מדינת ישראל וגם ממשיך בדידות עם הירדנים. כאשר "פרץ" השלום עם ירדן, הגיע לבקרו האזרח זועבי, (עכשיו בגימלאות), שהיה במשך 20 שנה הקצין שליווה את העובדים הירדנים, שמדדו את זרימתו ושפיעתו של הירמוך לצורך חלוקה צודקת של המים. זועבי ניצל את החזמנות לבקר את חמולת זועבי הידועה, משפחתו שחלקה נותרה בנצרת, ואת ידידו מאותם ימים (של חלוקת המים) את יוח'קה שאותו כינה בחיבה ג'אמוס. וזאת לזכר הפעם הראשונה שבה נפגשו. כאשר עדיין לא היה גשר שעליו יכלו הישראלים לעבור לצד הירדני כדי לשוחח להחליט... ויוח'קה שהיה פעם אלוף הארץ בשחיה, חוצה את הירמוך הסואן, בלי בעיה ממש כמו תאו-מים=ג'אמוס בערבית. בתיקו האישי אשר בארכיון הקיבוץ, התחלתי לספור והפסקתי. כל פעם טיול עם יוח'קה המסביר על העלאת מים לרמת סירין, על אגודת המים. פעם עם כל הקיבוץ ופעם רק עם הותיקים. פעם במועדון ופעם בשטח. לא מתעייף לדבר, לספר ולהסביר על נושא המים. בעלון שלנו נכתב פעם: טיול עם יוח'קה שיזכר.... "נראה לי שרבים מוותיקי המועדון, כבר אינם עמנו כדי לזכור....

ב-1981 - ישעיהו עורך העלון שלנו מראיין את יוח'קה. לכתבה הוא קרא "מיים חיים", והוא מציין בהקדמה: "הכל נראה תקוע, ממשלה חדשה מנופחת, התייקרויות מטוסי האיווקס, משבר ב"לוג" שלנו... רק דבר אחד זורם – יוח'קה והמים...."

שנה אחר כך כותב יוח'קה לעלון על מערכת המים האיזורית הראשונה מסוגה בארץ. הרשימה מועתקת לעיתון של העמק "בעמק וברמה" ולפתע מתנפלים עליו כל אנשי התקשורת: עיתונות, רדיו וטלוויזיה. רק פעם אחת עבר יוח'קה על מידותיו הטובות, כאשר מאלצים אותו לעבור לעבוד ב"לוג" – בביקורת טיב. יוח'קה מנסה, אבל מצליח לשכנע שאיננו יכול לעבוד בין קירות בטון, בלי שמש רוח וגשם.

הוא חוזר אל השדות והמרחבים, אל שיכשוך המים ורעש המשאבות. ב-1985, לאחר ארוע מצער גופו הגדול בגד בו, חציו משותק. הוא נאבק במגבלה, חוזר ומשקם עצמו, והוא משמש כנהג של בית החינוך המשותף אצלנו. אחר כך הוא עובר להיות הנהג של מחלקת החינוך של המועצה. פעם כשהיתה איזו שביתה וגם יוחקיה הושבת, ראיתי כמה הוא אומלל ומצפה לעבודה. באיזו שמחה היה עוצר ל"טרמפיסטים": "עד יומו האחרון, גם כשחש ברע. לא ויתר והמשיך לחלחם, למרות המגבלה הקשה שהוטלה בגופו. להמשיך לעבוד, לתרום את מה שהוא יכול, למרות הכל.

רק נטע והקרובים לו ידעו כמה קשה לו, וכמה הוא משתדל לא להכביד. מי שלא התנסה - יתקשה להבין איך מרגיש אדם כמו יוחקיה שמכיר ואוהב כל עלה וצמח בשדה, כשהוא נאלץ לוותר ולראות, רק את הנוף הנשקף מן המכונית.

נזכור אותך יוחקיה. כגודל גופך גם את לבך הגדול ועדינותך.

לנטע, לבנות ולבנים, לנכדות והנכדים, ולכל המשפחה הגדולה מכל אגפיה, כל כך צר לנו שכך קרה.

מהכרותי עם יוחקיה (אחרי הפלמ"ח) אני בטוחה שהוא היה אומר: "חברה, תראו איזה יופי של יום, השמש שוב זורחת אחרי הגשמים שירדו קצת... רוצו, שחקו ושמחו בחייכם".

באהבה רבה ובשם חברי אשדות יעקב.

עמליה דיין בת ארי